

A City in a Photo: An Analysis of the Evolution and Advancement of Street Photography Based on Meaning and Technology

Mohammad Amin Samini ¹ , Razieh Fathi ² , Ali Asgari ³ (Corresponding Author)

¹ Master's Graduate, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, University of Art, Tehran, Iran.

² PhD Student, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, University of Science and Culture, Tehran, Iran.

³ Assistant Professor, Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

(Received: 07.03.2024, Revised: 26.06.2024, Accepted: 03.07.2024)

<https://doi.org/10.22075/aaj.2024.33465.1218>

Abstract:

This paper explores fundamental propositions regarding photography as an art form and its interplay with urban design, focusing specifically on the dynamic realm of street photography. The aim of this research is to investigate the intricate connections between art, culture, technology, and urban development that have contributed to the evolution of street photography. The study delves into the key factors that have propelled street photography forward within the realms of architecture and urban design. Central to this investigation is the exploration of the intrinsic and environmental elements that have influenced the growth and vitality of street photography. This includes examining how advancements in tools, changes in communication environments, and the evolving contexts of subjects have shaped the ability of street photography to convey complex concepts through visual imagery. This qualitative research adopts a foundational approach, employing content analysis of scholarly sources to achieve its objectives. The interpretation of textual data involves analyzing images and fostering a discourse process grounded in the perspectives of stakeholders in the field, supported by scholarly interpretation. The findings suggest that while photography has moved beyond traditional darkrooms, technological advancements and the rise of social media platforms have significantly enhanced its capacity to share ideas and messages more efficiently and broadly. Nonetheless, environmental themes in street photography remain closely tied to spatial settings, community interactions, the lived experiences of artists, and the environmental designs of architecture and urban spaces. Throughout the twentieth century, street photographers captured the transformations brought about by industrialization, social issues, and literary movements through their depiction of urban environments and societal dynamics. Today, increased access to open urban spaces, coupled with advancements in photographic technology and amplified through social media, has led to a notable proliferation of impactful works. However, there has been a reduction in the visibility of unique perspectives and the recurrence of singular ideologies within the realm of photography. In conclusion, this research underscores the enduring relevance of street photography as a medium that not only reflects urban realities but also evolves in tandem with technological and cultural advancements. By understanding the complex interplay between artistry, urban dynamics, and technological innovation, we gain insights into how street photography continues to shape and be shaped by the environments it captures.

Keywords: Photography, City, Aesthetics, Technology, Media.

1-Email: amin.saminii@gmail.com

2-Email: r.fathi.arch@gmail.com

3-Email: al_asgari@sbu.ac.ir

How to cite: Samini, M.A, Fathi, R. and Asgari, A. (2024). A city in a photo; An Analysis of Street Photography's Evolution and Promotion from the Perspective of Meaning and Technology. Journal of Applied Arts, 4(1), Journal of Applied Arts, 4(1),49-66. Doi: 10.22075/aaj.2024.33465.1218

شهر در یک قاب عکس؛ واکاوی توسعه و ارتقای عکاسی خیابانی از منظر معنا و فناوری

محمدامین سامینی^۱
راضیه فتحی^۲
علی عسگری (نویسنده مسئول)^۳

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران.
^۲ دانشجوی دکتری تخصصی، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه علم و فرهنگ، تهران، ایران.
^۳ استادیار، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
(تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۲/۱۷، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۰۶، تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۰۴/۱۳)

مقاله علمی-پژوهشی <https://doi.org/10.22075/aaaj.2024.33465.1218>

چکیده

درک تکامل عکاسی خیابانی و رابطه آن با محیط ساخته‌شده، گزاره‌های مهمی را درباره ماهیت هنر عکاسی و طراحی شهری ارائه می‌دهد. هدف این تحقیق، کشف این ارتباطات زنده بین هنر، فرهنگ، فناوری و بافت شهری است که عکاسی خیابانی را در قلمرو هنری پرجنب‌وجوش پرورش داده‌است. این تحقیق عوامل مؤثری را که به پیشرفت عکاسی خیابانی در حوزه معماری و طراحی شهری کمک می‌کنند، بررسی می‌کند. پرسش اصلی پژوهش این است که با توجه به تحول ابزارها، محیط‌های ارتباطی و فضای پیرامون سوژه‌ها در انتقال مفاهیم از طریق عکس، چه مؤلفه‌های ذاتی و محیطی در پیشرفت و رونق عکاسی خیابانی نقش داشته‌است؟ این تحقیق از نوع کیفی و دارای هدف بنیادی است که از رویکرد تحلیل محتوا با استفاده از منابع کتابخانه‌ای برای دستیابی به اهداف خود استفاده می‌کند. تفسیر داده‌های متنی در تحلیل تصاویر و توسعه فرایند بحث در این پژوهش بر پایه آرای صاحب‌نظران این حوزه و تفسیر آزاد پژوهانه متکی است. چنین استنباط می‌شود که هرچند عکاسی با رهایی از تاریک‌خانه‌های سنتی، به واسطه توسعه تکنولوژی و پلتفرم‌های رسانه‌ای، توانسته در اشتراک‌گذاری مفاهیم و پیام‌ها توانمندتر و سریع‌تر عمل کند. با این حال، درخشش موضوعات محیطی در عکاسی خیابانی، هنوز مرتبط با موقعیت‌های مکانی، وابسته به تعامل با جامعه، فهم تجربیات زیسته هنرمندان و فضا‌سازی‌های محیطی معماری و شهری است. عکاسان خیابانی طی قرن بیستم، تحولات صنعتی، مسائل اجتماعی و جنبش‌های ادبی را با برداشت از حال‌وهوای شهر و اجتماع انعکاس می‌دادند. در حال حاضر که حضور در فضای باز شهری با تسهیل دسترسی به فرایند عکاسی متأثر از ابزارهای پیشرفته‌تر آن و جلب آرای مخاطبان به واسطه رونق رسانه‌های اجتماعی، در افزایش چشمگیر تعدد آثار مؤثر بوده، نگرش‌های منحصربه‌فرد و تکرار یک اندیشه در فضای عکاسی تا حدودی کاهش یافته و کمتر قابل شناسایی است.

واژه‌های کلیدی: عکاسی، شهر، زیبایی‌شناسی، فناوری، رسانه.

1. Email: amin.samini@gmail.com
2. Email: r.fathi.arch@gmail.com
3. Email: al_asgari@sbu.ac.ir

شیوه ارجاع به این مقاله: سامینی، محمدامین، فتحی، راضیه و عسگری، علی. (۱۴۰۳). شهر در یک قاب عکس؛ واکاوی توسعه و ارتقای عکاسی خیابانی از منظر معنا و فناوری، نشریه هنرهای کاربردی، ۴ (۱)، ۴۹-۶۶. Doi: 10.22075/aaaj.2024.33465.1218

در یک پلک‌زدن، یک عکس خیابانی، لحظه‌ای صمیمی از زندگی روزمره را ماندگار می‌کند. همان‌طور که هانری کارتیه برسون^۱، عکاس بزرگ فرانسوی، زمانی اظهار داشت: «عکاسی به معنای تشخیص - هم‌زمان و در کسری از ثانیه - هم خود واقعیت و هم سازمان‌دهی دقیق فرم‌های درک‌شده بصری است که به آن معنا می‌بخشد.» (Bresson, 1999: 92).

عکاسی خیابانی یک سبک منحصر به فرد از عکاسی است که در قرن بیستم ظهور کرد. برخلاف عکاسی مستند یا فتوژورنالیسم، عکاسی خیابانی لزوماً به ارزش اثباتی یا عملکرد سیاسی - اجتماعی عکس‌های به‌دست‌آمده مربوط نمی‌شود (Hostetler, 2009: 1943)، بلکه می‌توان آن را محصول تعامل هنری میان یک عکاس و یک فضای عمومی شهری دانست. از لحاظ تاریخی نیز عکاسی به‌عنوان ابزاری جهت‌ارائه شواهد تجربی از رویدادها یا موقعیت‌های واقعی در نظر گرفته شده‌است (Trachtenberg, 1980: 283).

در حقیقت، عکاسی خیابانی به دنبال ثبت برداشت‌های ذهنی از زندگی روزمره در یک شهر است. این ژانر اغلب با عکاسانی نظیر رابرت دوینو^۲، ویلی رونیس^۳ و ایزیس بیدرماناس^۴ در فرانسه، راجر ماین^۵ در انگلیس و دایدو موریاما^۶ در ژاپن شناخته می‌شود (Hostetler, 2014: 2). علاوه بر این، از عکاسان معاصر چیره‌دست در این حوزه می‌توان به مارکس هارتل^۷ در آمریکا و همچنین کاوه گلستان، امید صالحی و مسعود قرائی در ایران اشاره کرد.

اهمیت و ضرورت این پژوهش در دیدگاه تکاملی عکاسی و شهر است که دو حوزه متمایز اما تعاملی‌اند. درک عکاسی خیابانی و جنبه‌های تأثیرگذار آن می‌تواند تأثیر قابل‌توجهی بر شکل‌دهی نگرش‌هایی در حوزه معماری و طراحی شهری داشته‌باشد. ظهور عکاسی خیابانی به‌عنوان یک شیوه متمایز از هنر عکاسی را افزون بر پیشرفت ابزارهای عکاسی از

گذشته تاکنون، می‌توان به عوامل مختلفی فراتر از پیشرفت‌های فناوری نسبت داد؛ بنابراین، سؤال اصلی هدایت‌کننده این تحقیق این است که چه جنبه‌هایی در تعامل بین عکاسی به‌عنوان یک رسانه هنری که تصاویر را ثبت می‌کند و طراحی شهری و معماری به‌عنوان محیط‌های ساخته‌شده که با آن تصاویر تعامل دارند، منجر به افزایش علاقه به عکاسی خیابانی شده‌است؟ این سؤال مستلزم تحقیق از دو منظر بیرونی و درونی درباره کارکرد عکاسی و محتوای معنایی تصاویر در ارتباط با شهر یا زمانی است که در داخل شهر وجود دارد.

براساس این مقدمات، این مطالعه با هدف بررسی توسعه مداوم عکاسی شهری و خیابانی از طریق بررسی تطبیقی رویدادهای مهم، اختراعات و افراد خلاق در این زمینه است. در این راستا، در آغاز عکاسی با عکس لوئیس داگر^۸ از معبد بولوار در سال ۱۸۳۸^۹ میلادی کلام خود را شکل داده تصویر (۱) و روند اولیه برخورد با عکس با مقایسه کار عکاسانی مختلف همچون اوژن آتزه^{۱۰}، آلفرد استیگلیتز^{۱۱}، پل استرنند^{۱۲} و هانری کارتیه برسون، به‌عنوان افرادی تأثیرگذار در اعتباربخشی به این فعالیت هنری آغاز می‌شود. در ادامه سعی می‌شود تأثیر به‌اشتراک‌گذاری تصاویر را در پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی معاصر همچون اینستاگرام، به موازات سایر ابداعات صنعتی حوزه تکنیکال عکاسی و برخی مباحثات درباره عکاسی شهری در ایران، مورد بحث قرار گیرد.

پیشینه پژوهش

در سال‌های اخیر، پژوهش‌های متعددی به بررسی ابعاد مختلف عکاسی خیابانی از منظرهای فرهنگی، اجتماعی و شهری پرداخته‌اند. این مطالعات با رویکردهای گوناگون، نقش عکاسی خیابانی را در بازنمایی فضا، هویت و تحولات اجتماعی مورد تحلیل قرار داده‌اند. برای نمونه رایان^{۱۳} در کتاب «تصویرسازی

امپراتوری: عکاسی و بازنمایی امپراتوری بریتانیا^{۱۴}» (۱۹۹۷) که در *انتشارات دانشگاه شیکاگو*^{۱۵} به چاپ رسید، عکاسی خیابانی را به عنوان ابزاری برای مستندسازی اجتماعی معرفی کرده و به بررسی نقش عکاسان خیابانی در نمایش زندگی اجتماعی و تأثیر آن بر شکل‌دهی افکار عمومی پرداخته‌است. در این زمینه رز^{۱۶} در مقاله «درباره رابطه میان روش‌های تحقیق بصری و فرهنگ بصری معاصر»^{۱۷} (۲۰۱۴) و در کتاب «روش‌شناسی‌های بصری: مقدمه‌ای بر پژوهش با مواد بصری»^{۱۸} (۲۰۲۲) که به ترتیب در نشریه *مرور جامعه شناختی*^{۱۹} و *انتشارات سیج*^{۲۰} به چاپ رسیدند و همچنین چالفن^{۲۱} در مقاله «پرداختن به عکاسی خانوادگی: عرصه‌های خصوصی، عمومی و سیاست‌های احساسات»^{۲۲} (۲۰۱۱) که در نشریه *مطالعات بصری*^{۲۳} منتشر گردید، ضمن بررسی رابطه میان عکاسی خیابانی و هویت اجتماعی، بیان داشتند که عکس‌های خیابانی منعکس‌کننده و شکل‌دهنده هنجارهای اجتماعی و فرهنگی هستند.

همچنین شوارتز و رایان^{۲۴} در کتاب «تصویرسازی مکان: عکاسی و تخیل جغرافیایی»^{۲۵} (۲۰۲۱) که در *انتشارات روتلج*^{۲۶} منتشر گردید، ضمن بررسی نقش عکاسی خیابانی در هنر معاصر، آن را ابزاری جهت نقد فرهنگی و اجتماعی تعریف کرده‌اند. مک‌این‌تایر^{۲۷} نیز در مقاله «عکاسی بازتابی و تخیل قوم‌نگارانه»^{۲۸} (۲۰۰۳) که در نشریه *مطالعات بصری* به چاپ رسید، به تحلیل عکاسی خودکار و تأثیر آن بر رویه‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه پرداخته و افزون بر این کُرنگ^{۲۹} در پژوهش خود به نام «عکس‌ها به عنوان عوامل جغرافیایی: پیامدهایی برای روش‌شناسی جغرافیایی»^{۳۰} (۱۹۹۶) که در نشریه *پیشرفت در جغرافیای انسانی*^{۳۱} به چاپ رساند، با بهره‌گیری از عکس‌های تاریخی، به تحلیل تغییرات اجتماعی و فرهنگی در طول زمان پرداخته‌است.

پیرامون اهمیت فضای شهری و معماری در شکل‌دهی به عکاسی خیابانی در ایران نیز، مطالعات متعددی

صورت پذیرفته‌است (رجبی‌نژاد مقدم پاپکیاده، ۱۴۰۲: ۱۵۱). رجبی‌نژاد مقدم پاپکیاده و روحانی در پژوهش «نقش عکاسی مستند در دوران انقلاب و جنگ با تأکید بر برخی از آرای جورج لوکاچ و آرنولد هاووزر» (۱۴۰۱) در بررسی نقش عکاسی خیابانی در دوران انقلاب و جنگ در ایران که در نشریه *باغ نظر* به چاپ رسید، بیان داشته‌اند که عکاسی خیابانی در این دهه، نمایانگر تعاملی میان هنر عکاس و جریان‌ات حاکم بر جامعه بوده و پیوندی ناگسستنی با عکاسی مستند یافته‌است. افزون بر این می‌توان به پژوهش افضل طوسی و یوسفی با نام «پدیدارشناسی مکان در عکاسی مکان‌نگاری نوین» (۱۳۹۹) که در فصلنامه *کیمیای هنر* درباره نقش پدیدارشناسی مکان در عکاسی نگاشته گردیده‌است، اشاره کرد که نگارندگان ضمن انجام مقایسه‌ای میان ویژگی‌های مکان مناسب جهت زیستن از منظر پدیدارشناسی مکان شولتز و مکان‌های امروزی ساخته‌شده مطابق با دیدگاه عکاسان مکان‌نگاری نوین به این نتیجه دست یافتند که اگرچه تصاویر گرفته‌شده توسط این عکاسان ممکن است در اثر تهاجم انسان به محیط‌زیست برای ساخت مکانی برای زندگی، نازیبا به نظر رسد، در این نازیبایی، شولتز و عکاسان هم‌نظرند؛ چراکه معماران با ساخت بناهایی در این فضا، مکان‌هایی را خلق کرده و عکاسان با گرفتن تصاویری از این فضاها آن‌ها را مکان‌مند ساخته و به تاریخ مکان افزوده‌اند.

همچنین سادات‌میر و آذری ازغندی نیز در این زمینه مقاله‌ای با عنوان «بررسی رویکردهای عکاسی خیابانی در ایران» (۱۳۹۸) در نشریه *رهپویه هنر* به چاپ رساندند. نگارندگان با هدف شناخت جایگاه عکاسی خیابانی در ایران، با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و شیوه کیفی، ضمن بررسی تاریخچه عکاسی و رویکردهای موجود در هر یک از ادوار تاریخی ایران، به این نتیجه دست یافتند که عکاسی خیابانی در ایران واجد گرایشی سبک‌دار یا آگاهانه نیست؛ چرا که عکاسی بدین شیوه، جزء دغدغه‌های حرفه‌ای و قابل

روش پژوهش

این پژوهش درصدد ارائه مستندات گفتاری و تحلیل‌های پدیده‌ها درباره موضوع عکس و خیابان است. از این منظر، به دلیل ساختار نظام‌مند متکی بر مرور ادبیات آن در جهت تشریح مفهوم پایه «عکاسی خیابانی»، یک پژوهش بنیادی از حیث هدف شناخته می‌شود.

روند تحلیل‌ها و گفتار این پژوهش متکی بر آرای صاحب‌نظران پیشین درخصوص تحولات عکاسی خیابانی و تحلیل آن‌ها متأثر از عکاسی عکاسان پیشرو در حوزه کلامی است. به همین دلیل، پژوهش به لحاظ ماهیت داده‌ای، یک پژوهش کیفی است که از رویکرد تفسیری و تاریخی جهت انسجام‌بخشی به روایت‌های تحلیلی درباره عکس‌های موجود در این حوزه استفاده می‌کند. به این ترتیب، جهت شناخت آرای صاحب‌نظران در حوزه عکاسی و شهر و همچنین مطالعه تصاویر در اسناد موزه‌های بین‌المللی عکاسی، از منابع کتابخانه به‌عنوان ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش استفاده شده‌است.

روند تحلیل تصاویر همسو با خوانش آرای صاحب‌نظران در این حوزه، با استناد به پژوهش‌های جدیدتر صورت گرفته‌است. در واقع، تحلیل‌های صاحبان اصلی آثار در مطالعات اولیه پژوهشگران، صرفاً جهت افزایش توان تحلیل مورد استفاده بوده و تحلیل‌ها وابسته به نگاه خبرگان این حوزه در نوشتارهای پراستناد بین‌المللی است. البته نوشتار نهایی، برای تفسیر آرای متنوع صاحب‌نظران از طریق مشاهده آثار و تفسیر آزاد پژوهانه نیز سود برده‌است.

مبانی نظری

در سال‌های اخیر، مفهوم عکاسی خیابانی به دلیل اهمیت مسائل زیبایی‌شناختی و فرهنگی، توجه بسیاری از عکاسان و محققان را به خود جلب کرده‌است. اندیشمندان، عکاسی خیابانی را به‌عنوان

مطالعه عکاسان نبوده و صرفاً به آنچه طی یک برهه زمانی یک یا دوساله مربوط بوده، محدود شده‌است.

افزون بر این، کبیر صابر و زینال‌زاده در پژوهش «روایت معماری در بیان عکاسی؛ مراتب معنا در عکس معماری» (۱۳۹۶) که در نشریه هنرهای زیبا-هنرهای تجسمی با هدف تبیین چیستی و چگونگی ارتباط «قالب و محتوای عکاسانه» با «قالب و محتوای معمارانه» چاپ شد، ضمن تبیین گونه‌بندی محتوایی عکس‌های معماری که به دو دسته «عکس معماری مستند» و «عکس معماری هنری» تقسیم می‌شود، اشاره داشته‌اند که عکاسی خیابانی در حوزه معماری، ابزاری درخور برای فراهم‌کردن اطلاعات بصری از فضاها معماری است که بسته به سطح ادراک هنری عکاس از رابطه میان نظام عکاسی و معماری و همچنین نحوه ایجاد این ارتباط، می‌تواند معیاری برای تعیین میزان موفقیت یک عکس معماری به شمار آید. با وجود پیشینه گسترده و جامعی که در زمینه عکاسی خیابانی و تأثیرات فرهنگی و اجتماعی آن موجود است، ضرورت بررسی تعامل بین عکاسی خیابانی و طراحی شهری و معماری به‌طور خاص، کمتر مورد توجه قرار گرفته‌است. این تحقیق به دنبال پاسخ به این پرسش است که چگونه عکاسی خیابانی می‌تواند به‌عنوان یک رسانه هنری با طراحی شهری و معماری تعامل داشته‌باشد و چگونه این تعامل منجر به افزایش علاقه به عکاسی خیابانی شده‌است.

جنبه نوآوری این تحقیق در ترکیب دو حوزه متفاوت اما مرتبط، یعنی عکاسی خیابانی و طراحی شهری نهفته است. این تحقیق نه تنها به تحلیل محتوای معنایی تصاویر در محیط شهری پرداخته، بلکه به بررسی نحوه تأثیرگذاری این تصاویر بر طراحی و برنامه‌ریزی شهری نیز می‌پردازد. این رویکرد نوین می‌تواند به ایجاد دیدگاه‌های جدید و کاربردی‌تر درخصوص طراحی فضاها شهری و افزایش تعامل و ارتباط میان مردم و محیط‌های ساخته‌شده منجر شود.

یک عمل فرهنگی و اجتماعی بررسی کرده و شیوه‌هایی را که از عکاسی خیابانی به عنوان ابزاری جهت مستندسازی، داستان‌گویی و تفسیر اجتماعی استفاده می‌شود، مورد تحلیل و ارزیابی قرار داده‌اند.

عکاسی خیابانی تأثیر بسزایی در حوزه برنامه‌ریزی و طراحی شهری داشته و به عنوان یک رسانه هنری، افزون بر اینکه نگاهی صریح به زندگی روزمره مردم در فضاهای شهری دارد، چگونگی استفاده و تجربه فضاهای عمومی را نیز نمایش می‌دهد (Jacobs, 1961: 294).

برنامه‌ریزان و طراحان شهری از عکاسی خیابانی برای کسب بینشی درباره رفتار و الگوهای حرکتی انسان، ارزیابی موفقیت یا شکست طرح‌های موجود و الهام‌بخشیدن به دیدگاه‌های جدید برای محیط‌های شهری استفاده کرده‌اند (Gehl, 1980: 173).

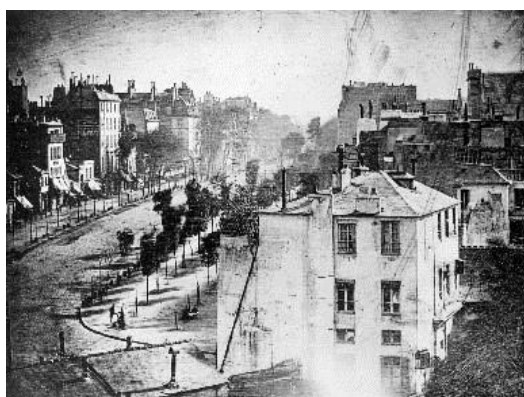
در این زمینه، کنگ (۲۰۱۰) با توجه به تأثیر دانش عکاسی در حوزه مطالعات شهری، طریقه‌هایی را معرفی کرد که می‌توان از عکاسی جهت تجزیه و تحلیل و درک فضاهای شهری و شیوه‌های اجتماعی و فرهنگی بهره گرفت. از این رو، می‌توان اذعان کرد که عکس‌های خیابانی نمادین، اصول و بهترین شیوه‌های

برنامه‌ریزی شهری را به خود اختصاص داده‌اند. از جمله نمونه‌های موفق در این حوزه می‌توان به کتاب مهم جین جاکوب^{۳۲} به نام مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکا اشاره کرد که از عکس‌های خیابانی برای نقد سیاست‌های نوسازی شهری مدرنیستی بهره گرفته و بدین ترتیب، اشاره کرده که چگونه محله‌های پر جنب و جوش، برخورد‌های گاه‌به‌گاه خیابانی و امنیت از طریق «چشم در خیابان»^{۳۳} تقویت می‌شود (Jacobs, 1961: 159).

در حقیقت، عکاسی متناسب با جریان‌ات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی قادر است روح زمانه خویش را بازتاب دهد. این تحقیق به دنبال پاسخ به این پرسش است که چگونه عکاسی خیابانی می‌تواند به عنوان یک رسانه هنری با طراحی شهری و معماری تعامل داشته باشد و چگونه این تعامل منجر به افزایش علاقه به عکاسی خیابانی شده است. جنبه نوآوری این تحقیق در ترکیب دو حوزه متفاوت اما مرتبط، یعنی عکاسی خیابانی و طراحی شهری نهفته است. این تحقیق نه تنها به تحلیل محتوای معنایی تصاویر در محیط شهری پرداخته، بلکه به بررسی نحوه تأثیرگذاری این تصاویر بر طراحی و برنامه‌ریزی شهری نیز می‌پردازد.

تصویر ۲- عکس ترمینال. Stieglitz, 1893.
منبع: (URL: 2)

تصویر ۱- عکس معبد بولوار. Daguerre, 1839.
منبع: (URL: 1)

تصویر ۴- استفاده از عناصر جوّی مانند دود، گردوغبار، باران و بازی با آن‌ها. Stieglitz, ca. 1894. منبع: (URL: 4)

تصویر ۳- توجه به ساختار هندسی در عکس‌ها، خطوط آرام و استفاده از سایه‌نماها به صورت نقطه‌مانند در شهر. Strand, 1915. منبع: (URL: 3)

یافته‌ها

عکاسی خیابانی از جمله ژانرهای عکاسی است که هم‌زمان با روزهای آغازین این هنر به قصد ثبت تصاویری صریح و آشکار از زندگی روزمره مردم به کار گرفته شد (Howarth & McLaren, 2012: 121). فناوری اولیه عکاسی، کارایی کافی برای ثبت زندگی شهری نداشت؛ ولی با معرفی نگاتیوهای صفحه خشک در دهه ۱۸۷۰ و فیلم رول ۳۴ نقره‌ای ژلاتینی در دهه ۱۸۸۰، عکاسی خیابانی به امری هموارتر بدل شد. این فناوری‌ها و معرفی دوربین ۳۵ میلی‌متری در دهه ۱۹۲۰، به عکاسان اجازه داد که به راحتی در فضاهای شلوغ حرکت کرده و لحظات صمیمانه را ثبت کنند (Hostetler, 2014: 2). در دوران پس از جنگ جهانی دوم، عکاسی خیابانی رشد و رونق بسیار زیادی یافت و عکاسان تحت تأثیر مستند و عکاسی خبری قرار گرفتند. عکاسان خیابانی با تمرکز بر جزئیات زندگی روزمره، زیبایی و پیچیدگی دنیای اطراف ما را آشکار می‌کنند و لحظات دلپذیری از زندگی را به

تصویر می‌کشند (Howarth & McLaren, 2012: 123). از اولین عکاسان این ژانر می‌توان به اوژن آتزه اشاره کرد که تصاویر او از پاریس به عنوان آثار هنری مستقلی عمل کرده و حال و هوای شهر را به تصویر کشیدند (Hostetler, 2014: 2). همچنین آلفرد استیگلitz و پل استرن در توسعه عکاسی خیابانی سهمیم بودند و با تصاویری از نیویورک، حال و هوای شهر خود را ترسیم کردند (Whalan, 2011: 42; Andrews, 2015: 99). در سال‌های بین جنگ جهانی اول و دوم، عکاسانی مانند آندره کرتز ۳۵ تأثیر بسزایی در بلوغ عکاسی خیابانی داشتند. کرتز از طریق تصاویر خود از پاریس، سبک گرافیکی زندگی شهری را ثبت کرد. کرتز همچنین مربی هنری کارتی برسون بود که در تفهیم مفهوم «لحظه تعیین‌کننده» ۳۶ به او در عمل عکاسی خیابانی نقش اساسی داشت (Haworth-Booth, 2003: 23) (تصویر ۶ و ۵).

تصویر ۶- استفاده از سایه‌ها در عکاسی و عمق‌بخشیدن به کار در هندسه‌های معماری شهری. Kertész, 1969. منبع: (URL: 6)

روی آورد و جامعه ژاپن را که میان ارزش‌های سنتی و مدرنیته گرفتار شده بود، به تصویر کشید. این نحو از عکاسی در دوران پس از جنگ جهانی نیز رسانه‌ای مهم جهت ثبت واقعیت‌های اجتماعی و تغییرات فرهنگی به شمار می‌آمد. عکاسان در این دوره از دوربین‌های خود برای ثبت تغییرات رخ داده در جوامع بشری و همچنین خلق تصاویری واقعی و هنری که انعکاس‌دهنده تغییرات اجتماعی و فرهنگی بود، استفاده کردند.

در دهه ۱۹۶۰، زیبایی‌شناسی عکس فوری در عکاسی آمریکایی، به‌ویژه در عکاسی خیابانی، به سبکی جافتاده تبدیل شد. گری وینوگراند^{۴۳} از جمله عکاسان در این زمینه بود که به‌دلیل تولید پربار و توانایی‌اش در به تصویر کشیدن انرژی و روح زندگی شهری شهرت داشت (Dyer, 2016: 61; Mitchell, 2012: 105; Lange, 2017). عکاسی خیابانی در دهه‌های ۱۹۸۰، ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ به تکامل خود ادامه داد و جهان به‌طور فزاینده‌ای غرق تصاویر عکاسی شد که دست‌کاری آن آسان‌تر از همیشه بود (Hostetler, 2014: 2). برخی از هنرمندان مانند فیلیپ-لورکا دی کورشیایا^{۴۴} از عکاسی خیابانی برای به چالش کشیدن

تصویر ۵- ثبت حرکت افراد در عکس‌ها و استفاده از پرسپکتیوهای لایه‌ای و عمق در تصاویر. Cartier-Bresson, 1932. منبع: (URL: 5)

سال‌های ۱۹۴۰ تا ۱۹۵۹ را می‌توان دوران مهمی برای عکاسی خیابانی در ایالات متحده به شمار آورد. از ماهرترین و برجسته‌ترین چهره‌های ماندگار این دوره می‌توان به لیزت مدل^{۴۷} و هلن لویت^{۴۸} اشاره کرد که واقعیت‌های اجتماعی شهر نیویورک را ثبت کردند (Sands, 2019: 56; Trachtenberg, 2012: 10). ویلیام کلاین^{۴۹} و ساول لیتز^{۴۰} نیز از جمله عکاسان خیابانی برجسته این دوره بودند که فرهنگ و جامعه آمریکا را به تصویر کشیدند (Langton, 2014: 83; Kennedy, 2021: 135). کتاب مصور آمریکایی‌ها^{۴۱} اثر رابرت فرانک^{۴۲} از مهم‌ترین آثار عکاسی خیابانی در قرن بیستم بود که واقعیت‌های اجتماعی و فرهنگی زندگی آمریکایی در دهه ۱۹۵۰ را مستند کرد (Greenough & Alexander, 2009: 136). فرانسه، عکاسانی نظیر روبرت دویزنو، ویلی رونیس و ایزیس بیدرماناس، جامعه فرانسه پس از جنگ را ترسیم کردند (Hamilton, 2001: 181; Vestberg, 2011: 163) و در انگلستان نیز راجر ماین زندگی روزمره را در خیابان‌های طبقه کارگر پس از جنگ به نمایش گذاشت. همچنین دایدو موریاما، عکاس ژاپنی، در سال‌های پس از جنگ جهانی، به عکاسی خیابانی

(Crang, 2010: 452). اختراع گوشی‌های هوشمند و استفاده گسترده از پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی، تأثیر عمیقی بر دنیای عکاسی از جمله عکاسی خیابانی داشته‌است. تلفن‌های هوشمند و پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی، مانند اینستاگرام و توییتر، گرفتن و اشتراک‌گذاری تصاویر زندگی روزمره را آسان‌تر کرده و دیده‌شدن عکاسی خیابانی را افزایش داده‌اند (Cromer, 2019). از جمله عکاسان فعال و معاصر در این حوزه می‌توان به مارکوس هارتل اشاره کرد. تصویر وی در بستر شهر با تکنیک‌های فنی و هنری می‌تواند گویای زندگی شهری باشد (تصویر ۷، ۸ و ۹).

ارتباط ذاتی عکاسی با حقیقت استفاده کردند. در دهه ۱۹۹۰، عکس‌های دی‌کورشی نمونه‌های خودانگیخته‌ای از عکاسی خیابانی به نظر می‌رسیدند؛ اما در واقع، به‌دقت برنامه‌ریزی شده بودند. برخی دیگر مانند زوئی اشتراوس ۴۵ به عکاسی خیابانی به‌شکل سنتی آن ادامه دادند و دسترسی، صداقت و حس قرارگرفتن در معرض ارتباط با عکاسی خیابانی کلاسیک را تا دوره معاصر گسترش دادند. هنرمندانی مانند الکسی تیتارنکو^{۴۶} و گریم ویلیامز^{۴۷} نیز به تکامل عکاسی خیابانی کمک کردند (Grau, 2018: 68). عکاسی خیابانی تأثیر عمیقی بر دیدگاه‌های اجتماعی و تصورات فرهنگی از زندگی شهری داشته‌است

تصویر ۹- استفاده از عنصر دود در به تصویر کشیدن چهره شهر. Hartel, n.d
منبع: (URL: 7)

تصویر ۸- استفاده از عنصر آب در به تصویر کشیدن چهره شهر. Hartel, n.d
منبع: (URL: 7)

تصویر ۷- تلاش عکاس در به نمایش گذاشتن رنجش‌های اجتماعی. Hartel, n.d
منبع: (URL: 7)

عکاسی خیابانی، کاوه گلستان است. آثار وی به‌خوبی تصاویری از زندگی عادی مردم و شرایط اجتماعی و سیاسی ایران در سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۶۰ را به معرض نمایش می‌گذارد. گلستان با نگاه تیزبین و هنرمندانه‌اش توانست تصاویری بی‌افرنید که هنوز هم پس از گذشت چندین دهه، تازگی و تأثیرگذاری خود را حفظ کرده‌است. آثار وی به‌ویژه تصاویر مرتبط با دوران انقلاب اسلامی در ایران و جنگ تحمیلی، مصادیقی شایسته در حوزه عکاسی خیابانی است (تصویر ۱۳ تا ۱۰).

عکاسی خیابانی در ایران دارای سابقه کوتاه‌تری در مقایسه با کشورهای غربی است؛ اما تأثیر قابل‌توجهی در هنر عکاسی این مرز و بوم داشته‌است. در دوران قاجار، عکاسی به‌عنوان یک هنر و ابزار مستندسازی در ایران آغاز شد و در دهه‌های بعد با ورود دوربین‌های کوچک‌تر و قابل‌حمل‌تر، عکاسی خیابانی به دوران شکوفایی خویش نزدیک گردید. در سال‌های ۱۳۳۰ تا ۱۳۴۰، عکاسان ایرانی شروع به ثبت لحظات خیابانی و زندگی روزمره مردم کردند (خدادادی مترجم‌زاده، ۱۳۹۱: ۱۰۵). از جمله عکاسان برجسته ایرانی در حوزه

تصویر ۱۱- نمونه‌ای از عکس‌های خیابانی زمان انقلاب اسلامی.
Golestan, 1979. منبع: (URL: 8)

تصویر ۱۰- نمونه‌ای از عکس‌های خیابانی زمان انقلاب اسلامی.
Golestan, 1979. منبع: (URL: 8)

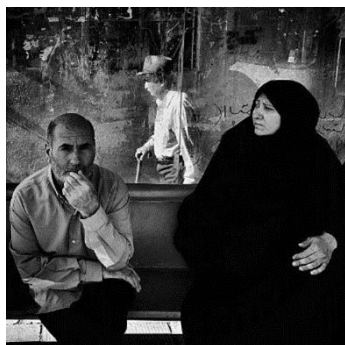
تصویر ۱۳- نمونه‌ای از عکس‌های خیابانی زمان انقلاب اسلامی.
Golestan, 1979. منبع: (URL: 8)

تصویر ۱۲- نمونه‌ای از عکس‌های خیابانی زمان انقلاب اسلامی.
Golestan, 1979. منبع: (URL: 8)

تصاویری از زندگی روزمره مردم ایران، از خیابان‌های تهران گرفته تا شهرهای کوچک و روستاها را به اشتراک می‌گذارند. ازجمله این عکاسان معاصر می‌توان به امید صالحی اشاره کرد. او با استفاده از دوربین‌های دیجیتال و تلفن‌های هوشمند، تصاویر زیبایی از زندگی شهری و خیابانی در ایران ثبت کرده‌است. آثار او به‌خوبی نشان‌دهنده تنوع و پیچیدگی‌های زندگی شهری در ایران است (بی‌بی‌سی فارسی، ۱۳۹۲). برخی دیگر نیز در تلاش برای معرفی حال‌وهوای شهرهای بزرگ و ازدحام شهری هستند. ازجمله این عکاسان می‌توان به حامد حق‌دوست، مسعود قرائی و آتوسا سونیا معین‌زاده اشاره کرد (تصاویر ۱۹-۱۴). این عکاسان توانسته‌اند با استفاده از فناوری‌های نوین، لحظات صریح و بی‌واسطه از زندگی مردم ایران را ثبت و نشر کنند.

عکاسی خیابانی و عکاسی مستند در دوره انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، مرزی تفکیک‌نشده دارند. در دوران انقلاب، تقابل و درگیری طبقات مختلف اجتماعی با رژیم پهلوی به‌عنوان طبقه حاکم و پس از انقلاب، تقابل جریان‌های سیاسی مختلف جهت کسب قدرت سیاسی و تسلط بر یکدیگر به‌عنوان طبقه یا قدرت حاکم و همچنین در دوران جنگ تحمیلی، تقابل بین نیروهای نظامی ایران و عراق و دفاع از سرزمین و خاک وطن، از مهم‌ترین عوامل جهت جلب توجه مردم به عکس‌های منتشرشده از شهدا بود (رجبی‌نژاد مقدم پاک‌یاده و روحانی، ۱۴۰۱: ۴۴). در دوران معاصر، عکاسان خیابانی ایرانی بسیار به این سبک از عکاسی روی آورده و از رسانه‌های اجتماعی جهت نمایش آثار خود بهره می‌برند. برخی از این عکاسان با استفاده از اینستاگرام و دیگر پلتفرم‌ها،

تصویر ۱۶- انتظار. Gharaei, 2016
منبع: (URL: 9)

تصویر ۱۵- جوانی. Gharaei, 2016
منبع: (URL: 9)

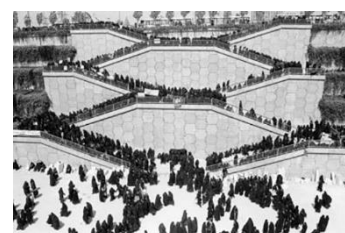
تصویر ۱۴- پیرمرد و کودک. Gharaei, 2016
منبع: (URL: 9)

تصویر ۱۹- کودکی. Haghdoust, 2016
منبع: (URL: 12)

تصویر ۱۸- تداوم. Moinzadeh, 2016
منبع: (URL: 11)

تصویر ۱۷- مصلی تهران بعد از نماز عید فطر. Salehi, 2013
منبع: (URL: 10)

بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، توانسته‌اند تصاویری بی‌بدیل و تأثیرگذار از زندگی روزمره مردم ایران به ثبت برسانند و به اشتراک بگذارند. نمونه آثاری از این دست در نگارخانه آژانس عکس تهران به کوشش شهرداری تهران منتشر شده‌است (تصاویر ۲۴- ۲۰).

در مجموع، عکاسی خیابانی در ایران نیز همچون دیگر نقاط جهان، با تحولات فناوری و اجتماعی همگام شده و همچنان به‌عنوان یک رسانه قدرتمند برای بیان واقعیت‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه ایرانی به کار می‌رود. عکاسان خیابانی ایرانی با نگاه‌های خلاقانه و

تصویر ۲۲- بارش باران پاییزی در تهران. عرب‌زاده، ۱۳۹۹. منبع: (URL: 13)

تصویر ۲۱- پل‌های تهران، پل سیدخندان. عرب‌زاده، ۱۳۹۹. منبع: (URL: 13)

تصویر ۲۰- محله رنگ‌ها. آقابابایی، ۱۴۰۰. منبع: (URL: 13)

تصویر ۲۴- رفت و روب پایتخت. محرابی، ۱۴۰۳. منبع: (URL: 13)

تصویر ۲۳- رفت و روب پایتخت. محرابی، ۱۴۰۳. منبع: (URL: 13)

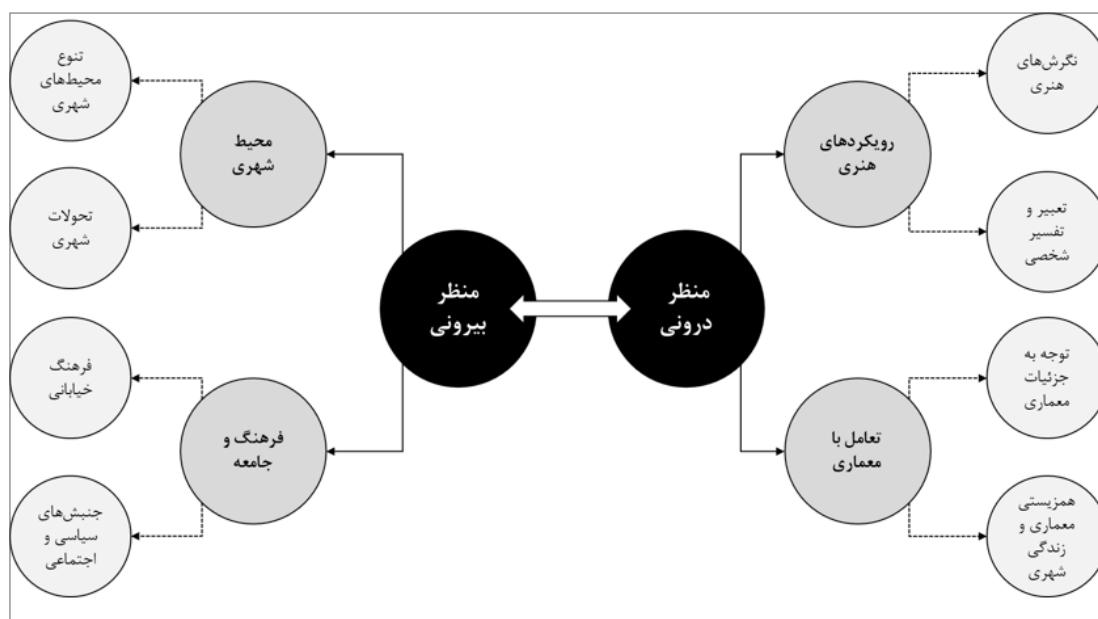
رسانه‌های اجتماعی فرصت‌های جدیدی برای اشتراک‌گذاری عکاسی خیابانی در سطح جهانی فراهم کرده‌اند. پلتفرم‌هایی مانند اینستاگرام و توییتر به عکاسان امکان می‌دهند تا فوراً با استفاده از هشتگ‌ها، کار خود را به نمایش بگذارند و با دیگران ارتباط برقرار کنند. نمودارها نشان می‌دهند که از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۲، استفاده از برچسب‌ها و هشتک‌های مرتبط با عکاسی خیابانی در این پلتفرم‌ها به شدت افزایش یافته‌است. راه‌اندازی اینستاگرام در سال ۲۰۱۳ نقطه عطفی در این روند بود و تا سال ۲۰۱۶، تعداد تصاویر برچسب‌گذاری‌شده با عنوان عکاسی خیابانی به طرز چشمگیری افزایش یافت (Liu & Chen, 2017).^{۴۸} این رشد، تأثیر تحول‌آفرین رسانه‌های اجتماعی را بر عکاسی خیابانی نشان می‌دهد و عکاسی خیابانی را برای عکاسان حرفه‌ای و آماتور قابل‌دسترس‌تر کرده‌است. با این حال، سهولت ثبت و به اشتراک‌گذاری تصاویر می‌تواند منجر به افزایش عکس‌های کم‌کیفیت و مسائل مربوط به حفظ حریم خصوصی شود (Peres, 2013: 480).

در دهه‌های اخیر، عکاسی خیابانی علاوه بر ثبت لحظات صمیمانه و روزمره، به بازتاب‌دهنده‌ای از محیط‌های شهری و طراحی معماری تبدیل شده‌است. این تحول باعث شده‌است که تصاویر خیابانی نه تنها به عنوان مستندات اجتماعی و فرهنگی، بلکه به عنوان اسنادی از طراحی شهری و معماری نیز مورد توجه قرار گیرند. عکاسان خیابانی به طور فزاینده‌ای به ثبت ساختارهای معماری، فضاهای شهری و تعاملات انسانی در این فضاها پرداخته‌اند. تصاویر خیابانی اغلب به نمایش جزئیات معماری، نورپردازی طبیعی و مصنوعی، ترکیب‌بندی‌های پیچیده و هم‌نشینی عناصر مختلف معماری پرداخته و بدین ترتیب، نقش مهمی در تحلیل و مستندسازی معماری شهری ایفا می‌کنند (Howarth & McLaren, 2012: 266). عکاسی خیابانی با توجه به این تغییرات و تحولات، به ابزار مهمی برای مستندسازی تغییرات و تحولات

معماری و طراحی شهری تبدیل شده‌است. عکاسان خیابانی می‌توانند به طور مستقیم تأثیرات طراحی‌های جدید شهری، تغییرات در بافت‌های قدیمی و نوسازی مناطق مختلف را به تصویر بکشند. این تصاویر می‌توانند به عنوان منابع ارزشمندی برای محققان، طراحان شهری و معماران مورد استفاده قرار گیرند و به درک بهتری از تأثیرات طراحی شهری بر زندگی روزمره و تعاملات انسانی کمک کنند.

همچنین عکاسی خیابانی می‌تواند به برجسته‌سازی زیبایی‌شناسی فضاهای شهری و معماری کمک کند. تصاویر خیابانی می‌توانند زوایای متفاوتی از فضاهای شهری را نشان دهند که در نگاه روزمره مردم نادیده می‌ماند. نورپردازی‌های خاص، ترکیب‌بندی‌های منحصر به فرد و جزئیات دقیق معماری می‌توانند به نمایش زیبایی و پیچیدگی فضاهای شهری کمک کنند و نقش مهمی در افزایش آگاهی و توجه عمومی به اهمیت طراحی شهری و معماری داشته باشند.

تعامل میان عکاسی خیابانی و معماری و طراحی شهری، یک رابطه دوسویه است که هر دو حوزه را غنی‌تر و پربارتر می‌سازد. این موضوع را می‌توان از دو زاویه‌ی بیرونی و درونی مورد بررسی قرار داد. در بُعد بیرونی، توجه به زمینه‌های فرهنگی و محیطی ضروری است؛ عواملی که همواره بر تجربه و عملکرد عکاسان خیابانی اثرگذارند. این عوامل نقش مهمی در شکل‌گیری فضای عکاسی خیابانی دارند. از سوی دیگر، در بُعد درونی، باید به دیدگاه‌ها، نگرش‌ها و شیوه‌ی برخورد عکاسان با فضاهای شهری و عناصر معماری پرداخت؛ چرا که نحوه‌ی ارتباط آن‌ها با محیط، به طور مستقیم بر نوع نگاه و ثبت لحظه‌ها تأثیر می‌گذارد (نمودار ۱). عکاسان خیابانی با استفاده از دیدگاه‌های خلاقانه خود می‌توانند به نمایش جنبه‌های مختلف معماری و طراحی شهری بپردازند و به تبیین و تحلیل بهتر این حوزه‌ها کمک کنند. از سوی دیگر، معماران و طراحان شهری نیز می‌توانند از دیدگاه‌ها و تصاویر عکاسان خیابانی برای بهبود و ارتقای طرح‌ها و پروژه‌های خود استفاده کنند.

نمودار ۱- تفسیر منظر درونی و بیرونی در عکاسی خیابانی. منبع: (نگارندگان)

نتیجه‌گیری

عکاسی خیابانی در طول تاریخ، از ظهور آن در قرن بیستم تا عصر دیجیتال کنونی، دستخوش تغییرات قابل توجهی شده است. پیشرفت‌های فناوری، ثبت لحظات صادقانه و به اشتراک گذاشتن آن‌ها با جهان را آسان‌تر کرده؛ اما نگرانی‌های اخلاقی مرتبط با حفظ حریم خصوصی و رضایت را نیز افزایش داده است. با این حال، عکاسی خیابانی یک رسانه مهم جهت ثبت ماهیت یک لحظه یا یک صحنه است که زیبایی و پیچیدگی دنیای اطراف ما را آشکار می‌کند. به طور کلی، عکاسی خیابانی همچنان یک ژانر مهم و در حال تکامل از عکاسی است که نشان‌دهنده تنوع و پیچیدگی زندگی روزمره است. عکاسان خیابانی با ثبت ماهیت افراد، مکان‌ها و لحظات در زمان، به درک ما از دنیای اطراف کمک می‌کنند و تجربه بشر را با همه غنا و تنوع آن مستند می‌سازند.

عکاسی از خیابان و شهر، شکل منحصر به فردی از عکاسی است که در قرن بیستم پدیدار شد و با تمرکز بر ثبت برداشت‌های ذهنی از زندگی روزمره در یک شهر، برخلاف ارزش اثباتی یا کارکرد سیاسی-

اجتماعی، اغلب با محیط‌های شهری مرتبط بوده و پیشرفت‌های تکنولوژیکی در تجهیزات دوربین و افزایش شهرنشینی شهرها به ظهور آن کمک شایانی کرده است.

عکاسی و معماری دو رشته هنری‌اند که اگرچه در ظاهر ممکن است باهم اشتراک چندانی نداشته باشند، در عمق، می‌توان گفت که هر دو به شکل‌پردازی فضا و نور پرداخته‌اند. عکاس یک فضای سه‌بعدی را به یک تصویر دوبعدی تبدیل می‌کند؛ درحالی‌که معمار یک تصویر دوبعدی را به یک فضای سه‌بعدی بدل می‌سازد. هر دو در این فرایند از عناصر طراحی مانند خط، رنگ، بافت، توازن، تناسب، تکرار و تغییر استفاده می‌کنند. عکاسی شهری نیز شکلی از بیان هنری بوده که ماهیت و تنوع زندگی شهری را به تصویر کشیده و می‌تواند زیبایی و جذابیت مناظر شهری، فرهنگ و هویت شهرنشینان و پویایی و چالش‌های توسعه شهری را نیز به نمایش بگذارد. عکاسی شهری همچنین می‌تواند به عنوان ابزاری جهت برنامه‌ریزی و طراحی شهری عمل کند؛ چراکه می‌تواند نقاط قوت و ضعف فضاها یا ساختمان‌های شهری را آشکار سازد و

ایده‌ها و راه‌حل‌های جدیدی را برای بهبود محیط شهری القا کند. عکاس و معمار همچنین می‌توانند از تکنیک‌های یکدیگر در کار خود بهره ببرند. برای مثال، عکاس می‌تواند از قواعد ترکیب‌بندی معماری، مانند قانون سوم، نقطه کانونی، خط فرار و تقارن استفاده کند تا تصاویر جذاب‌تر و حرفه‌ای‌تری بسازد. معمار نیز می‌تواند از تجربه عکاس در نحوه استفاده از نور، سایه، رنگ و بافت در فضای ساختمان به نفع خود استفاده کند. همچنین عکاس و معمار می‌توانند از فلسفه و منظره‌شناسی یکدیگر الهام بگیرند و به دیدگاه‌های جدید درباره فضا و زمان دست یابند.

در پاسخ به پرسش اصلی تحقیق، همان‌گونه که در مقدمه جستار حاضر نیز بیان شد، تحقیق درباره تعامل میان عکاسی خیابانی و طراحی شهری و معماری و چگونگی تأثیر آن بر افزایش علاقه به عکاسی خیابانی، مستلزم بررسی جنبه‌های مختلف این ارتباط است. این موضوع می‌تواند از دو منظر بیرونی و درونی مورد بحث قرار گیرد. در منظر بیرونی، به تأثیرات محیطی و فرهنگی که عکاسان خیابانی همواره با آن روبه‌رو هستند و چگونگی تأثیر این عوامل بر عکاسی خیابانی، اشاره می‌شود. در منظر درونی نیز باید به رویکردها و نگرش‌های عکاسان خیابانی و نحوه تعامل آن‌ها با محیط شهری و معماری دقت شود.

در حقیقت، منظور از منظر بیرونی محیط‌های شهری متنوع، زندگی روزمره و فعالیت‌های گوناگون بوده که منبع الهام برای عکاسان خیابانی به شمار می‌رود. شهرها با ترکیبی از معماری مدرن و تاریخی، فضاهای عمومی و خصوصی و حرکت پیوسته مردم، بستر مناسبی را برای ثبت لحظات خاص فراهم می‌آورند. درعین‌حال، تغییرات و تحولات رخ داده در ساختار شهری و نوسازی و بازسازی مناطق مختلف شهر، قادر است موقعیت مناسبی را برای عکاسی خیابانی فراهم آورد که بدین طریق، تاریخچه و تغییرات یک شهر را نیز به تصویر بکشد. فرهنگ‌های محلی و خیابانی،

مراسم‌ها، جشن‌ها و فعالیت‌های اجتماعی، نقش مهمی در محتوای عکاسی خیابانی دارند. این عناصر به تصاویر، عمق و محتوای معنایی اضافه می‌کنند. علاوه بر این، تظاهرات، اعتراضات و جنبش‌های اجتماعی و سیاسی نیز می‌توانند موضوعات مناسبی برای عکاسان خیابانی باشند که پیامدهای اجتماعی و سیاسی را از طریق تصاویر منتقل کنند.

بدین ترتیب، در منظر درونی نیز عکاسان خیابانی اغلب با دیدگاه‌ها و نگرش‌های هنری منحصر به فرد خود، به محیط شهری نگاه می‌کنند. استفاده از تکنیک‌های مختلف عکاسی، مانند ترکیب‌بندی، نورپردازی و زاویه دید، به تصاویر خیابانی جلوه‌ای هنری می‌بخشد. عکاسان خیابانی از طریق تصاویر خود، تعبیر و تفسیرهای شخصی از شهر و زندگی شهری را ارائه می‌دهند. این تصاویر می‌تواند به‌شکلی که افراد عادی چهره شهر را نمی‌بینند، محیط شهری را به نمایش بگذارد. عکاسان خیابانی اغلب به جزئیات معماری، ساختارها و طراحی‌های خاص در شهرها توجه می‌کنند. این توجه به جزئیات می‌تواند الهام‌بخش طراحان و معماران در پروژه‌های آینده باشد. ضمناً این هنرمندان به همزیستی میان ساختمان‌ها و مردم نیز دقت دارند. این همزیستی می‌تواند نگرش‌های بدیعی درباره نحوه طراحی فضاهای شهری ایجاد کند که با نیازهای مردم همخوانی داشته باشد.

در پایان می‌توان بیان کرد که با توجه به اینکه عکاسی خیابانی نه تنها به‌عنوان یک هنر مستقل، بلکه به‌عنوان یک رسانه که ارتباط میان انسان و محیط ساخته شده را به تصویر می‌کشد، اهمیت دارد و این تحقیق می‌تواند به درک بهتر از تأثیرات متقابل میان عکاسی خیابانی و طراحی شهری و معماری منجر شود. از این رو، بررسی این جنبه‌ها می‌تواند به شناخت عمیق‌تر و کاربردی‌تری از نحوه تأثیرگذاری عکاسی خیابانی بر درک و طراحی فضاهای شهری کمک کند. بنابراین، عکاسی شهری نه تنها یک گونه هنری بوده،

بلکه یک رسانه قدرتمند جهت ارتباطات و تحولات شهری نیز به شمار می‌رود. این امر قادر است بر نحوه درک، تجربه و تعامل مردم با شهر و چگونگی شکل‌دادن به آینده آن تأثیرگذار باشد. در نهایت،

می‌توان اذعان کرد که عکاسی شهری می‌تواند ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه شهری را منعکس کرده و به ایجاد شهری زیست‌پذیرتر، فراگیرتر و سرزنده‌تر کمک کند.

پی‌نوشت

1. Henri Cartier-Bresson (1908-2004)
2. Robert Doisneau (1912-1994)
3. Willy Ronis (1910-2009)
4. Izis Bidermanas (1911-1980)
5. Roger Mayne (1929-2014)
6. Daidō Moriyama (1938-)
7. Markus Hartel
8. Louis Daguerre (1787-1851)
9. Boulevard du Temple in 1838
10. Eugène Atget (1857-1927)
11. Alfred Stieglitz (1864-1946)
12. Paul Strand (1890-1976)
13. Ryan
14. Picturing empire: Photography and the visualization of the British Empire.
15. University of Chicago Press
16. Rose
17. On the relation between 'visual research methods' and contemporary visual culture
18. Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials
19. The sociological review
20. SAGE Publications
21. Chalfen
22. Doing family photography: The domestic, the public and the politics of sentiment
23. Visual Studies
24. Schwartz & Ryan
25. Picturing place: photography and the geographical imagination
26. Routledge
27. McIntyre
28. Reflexive photography and the ethnographic imagination
29. Crang
30. Photographs as geographical agents: implications for geographical methodology
31. Progress in Human Geography
32. Jane Jacobs

۳۳. ترجمه اصلاحی از زبان جاکوب «eyes on the street» که در ادبیات شهری مورد استفاده قرار گرفته‌است.

34. Roll Film
35. André Kertész
36. The Decisive Moment
37. Lisette Model (1901-1983)
38. Helen Levitt (1913-2009)
39. William Klein (1926-2022)
40. Saul Leiter (1923-2013)
41. The Americans- 1958

42. Robert Frank
43. Garry Winogrand (1928-1984)
44. Philip-Lorca diCorcia (1951-)
45. Zoe Strauss (1970-)
46. Alexey Titarenko (1962-)
47. Graham Williams (1945-1990)

۴۸. تا سال ۲۰۱۶، زمانی که اینستاگرام به ۶۰۰ میلیون کاربر رسید، تعداد تصاویر برچسب‌گذاری‌شده با عنوان عکاسی خیابانی از ۵۰ هزار در سال ۲۰۱۴ تا ۵۵۰ هزار فراتر رفت (Liu & Chen, 2017: 88).

منابع

- افضل طوسی، عفت‌السادات؛ یوسفی، فاطمه (۱۳۹۹)، پدیدارشناسی مکان در عکاسی مکان‌نگاری نوین، *فصلنامه کیمیای هنر*، ۹(۳۴)، ۸۳-۱۰۰.
- خدادادی مترجم‌زاده، محمد (۱۳۹۱)، شاخص‌های پدیداری عکاسی به‌مثابه امر مدرن اجتماعی در جامعه شهری ایران (با تمرکز بر دهه‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ شمسی)، *فصلنامه جامعه، فرهنگ، رسانه*، شماره ۵، ۱۲۱-۱۰۱.
- رجبی‌نژاد مقدم پاپکیاده، حسن (۱۴۰۲)، مطالعه تطبیقی نقش ساختارهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بر روند عکاسی مستند ایران در دو دوره اصلاحات و مهرورزی، *نشریه جامعه‌شناسی هنر و ادبیات*، ۱۵(۱)، ۱۴۷-۱۶۷.
- رجبی‌نژاد مقدم پاپکیاده، حسن؛ سیدعلی روحانی (۱۴۰۱)، نقش عکاسی مستند در دوران انقلاب و جنگ با تأکید بر برخی از آرای جورج لوکاچ و آرنولد هاووزر، *نشریه باغ نظر*، ۱۹(۱۱۷)، ۳۳-۴۶.
- سادات‌میر، عاطفه؛ آذری ازغندی، هادی (۱۳۹۸)، بررسی رویکردهای عکاسی خیابانی در ایران، *مجله رهپویه هنر*، ۲(۲)، ۶۷-۶۶.
- کبیر صابر، محمدباقر؛ زینال‌زاده، محمدباقر (۱۳۹۶)، روایت معماری در بیان عکاسی؛ مراتب معنا در عکس معماری، *نشریه هنرهای زیبا-هنرهای تجسمی*، ۲۲(۴)، ۷۵-۸۶.

References

- Andrews, L. (2015), Alfred Stieglitz, **History of Photography**, 30 (1): 97-100.
- Bresson, H. C. (1999), **The mind's eye: writings on photography and photographers**, Millerton: Aperture.
- Chalfen, R. (2011), Doing family photography: The domestic, the public and the politics of sentiment. **Visual Studies**, 26(2), 176-178, DOI: 10.1080/1472586X.2011.571905.
- Crang, M. (1996), **Photographs as geographical agents: implications for geographical methodology**. **Progress in Human Geography**, 20(4), 389-406.
- Crang, M. (2010), The death of great American cities: A 50th-anniversary retrospective. **Journal of the American Planning Association**, 76(4), 449-458.
- Cromer, B. (2019), **Visual Communication: Perspectives on Recognizing and Analyzing Patterns** (D. Heider, Ed.). Taylor & Francis.
- Dyer, G. (2016), The street philosophy of Garry Winogrand. **University of Texas Press**.
- Gehl, J. (1980), Life between buildings: Using public space. Washington, D.C.: **Island Press**.
- Grau, O. (2018), **Street photography: From Atget to Cartier-Bresson**. Thames & Hudson.
- Greenough, S., & Alexander, S. (2009), Looking in Robert Franks The Americans. Washington, D.C.: **National Gallery Of Art Press**.
- Hamilton, P. (2001), "A poetry of the streets?" Documenting Frenchness in an Era of Reconstruction: Humanist Photography 1935-1960. In **The Documentary Impulse in French Literature** (pp. 177-229). Brill.
- Haworth-Booth, M. (2003), Cartier-Bresson, Henri. In: **Oxford University Press**.

- Hostetler, L. (2009), *Street Seen: The Psychological Gesture in American Photography, 1940-1959*. **Prestel Publishing**.
- Hostetler, L. (2014), **Street photography**. Grove Art Online. Retrieved 4 Mar. 2024, from <https://doi.org/10.1093/gao/9781884446054.article.T2254150>.
- Howarth, S., & McLaren, S. (2012), **Street Photography Now**. London: Thames & Hudson.
- Jacobs, J. (1961), **The death and life of great American cities**. New York: Vintage Books.
- Kennedy, R. (2021), Saul Leiter. **Aperture**, (242), 132-139.
- Lange, C. (2017), **Garry Winogrand: All things are photographable K. Lorber**.
- Langton, V. R. (2014), *Beauty and the street: The photographs and films of William Klein*. **The University of Texas at San Antonio**.
- Liu, Y., & Chen, Z. (2017), Social Media Use and Street Photography: A Case Study of Instagram. **Visual Communication Quarterly**, 24(2), 82-92.
- McIntyre, T. M. (2003), Reflexive photography and the ethnographic imagination. **Visual Studies**, 18(1), 53-63.
- Mitchell, W. J. T. (2012), *Seeing through photographs*. **The University of Chicago Press**.
- Rose, G. (2014), On the relation between 'visual research methods' and contemporary visual culture. **The sociological review**, 62(1), 24-46, <https://doi.org/10.1111/1467-954X.12109>.
- Rose, G. (2022), *Visual methodologies: An introduction to researching with visual materials*. **London : SAGE Publications**.
- Ryan, J. R. (1997), *Picturing empire: Photography and the visualization of the British Empire*. **University of Chicago Press**.
- Sands, A. (2019), **Lisette Model and the Inward Tum of Photographic Modernism** (Doctoral dissertation, Yale University).
- Schwartz, J., & Ryan, J. (Eds.). (2021), **Picturing place: photography and the geographical imagination**. Routledge.
- Titarenko, A. (2018), **Alexey Titarenko: The city is a novel**. Damiani.
- Trachtenberg, A. (1980), **Classic Essays on Photography** Leete's Island Books. New Haven.
- Trachtenberg, A. (2012), **Seeing What You See: Photographs by Helen Levitt**. Raritan, 31(4), 1.
- Vestberg, N. L. (2011), **Robert Doisneau and the making of a universal cliché**. *History of Photography*, 35(2), 157-165.
- Whalan, M. (2011), The Majesty of the Moment Sociality and Privacy in the Street Photography of Paul Strand. **American Art**, 25(2), 34-55.
- URL1:https://en.wikipedia.org/wiki/File:Boulevard_du_Temple_by_Daguerre.jpg
Accessed at 05-10-2022
- URL2:https://en.wikipedia.org/wiki/File:Winter,_Fifth_Avenue_by_Alfred_Stieglitz.jpg
Accessed at 05-10-2022
- URL3:[https://en.wikipedia.org/wiki/File:Paul_Strand_-_Wall_Street_\(1915\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/File:Paul_Strand_-_Wall_Street_(1915).jpg)
Accessed at 05-10-2022
- URL4: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/267117> Accessed at 05-10-2022
- URL5: <https://www.magnumphotos.com/arts-culture/society-arts-culture/henri-cartier-bresson-behind-gare-saint-lazare-paris-1932/> Accessed at 05-10-2022
- URL6:<https://artblart.com/2017/04/21/exhibition-the-shape-of-things-photographs-from-robert-b-menschel-at-the-museum-of-modern-art-moma-new-york/andre-kertesz-new-york-august-10-1969-web/> Accessed at 05-10-2022
- URL7: <https://laurahaddyphotography99.weebly.com/markus-hartel.html>
Accessed at 05-10-2022
- URL8: <https://www.kavehgolestan.com/photography/revolution/> Accessed at 08-03-2024
- URL9:<https://anahitaseye.com/masoud-gharaei-black-and-white-street-poetry/>
Accessed at 08-03-2024

- URL10:https://www.bbc.com/persian/arts/2013/10/131028_l51_omid_salehi_exhibition
Accessed at 08-03-2024
- URL11: <https://seattleglobalist.com/author/atoosa-moinzadeh> Accessed at 08-03-2024
- URL12: <https://en.mehrnews.com/photo/115041/New-Year-shopping-in-Tabriz-historic-bazaar-complex> Accessed at 08-03-2024
- URL13: <https://www.tehranpicture.ir/> Accessed at 08-03-2024